

Inhoudsopgave

Woord vooraf	9
INLEIDING EN BRONNEN	
1 De wereld van 1438	13
Dramatis personae 16 Bronnen voor de Wendische Oorlog 19 De Taal van de Hanze 21	
2 De Wendische Oorlog in de Divisiiekroniek	25
Van een grote oorlog en strijd te water die de Hollanders en Zeeuwen voerden met de Oosterlingen 26	
<i>Intermezzo – Hertog Filips gaat in zaken</i>	29
DEEL I HET POLITIEKE LANDSCHAP	
3 Holland in de vijftiende eeuw	37
De graven van Holland tussen 900 en 1433 37 De grafelijke dynastie 39 Hoekse en Kabeljauwse twisten 41	
4 De Hanze, een introductie	47
Het ontstaan van de Hanze 47 Iedere tijd zijn eigen Hanze 51 Ommekeer na Die Wende 54 Zeesteden van de Hanze 56	
5 Amsterdam 1438, gateway in wording	59
Amsterdam en de Hanze 61 Bestuur en partijstrijd in Amsterdam 63	
6 Achtergronden van de Wendische steden	71
De Abodrieten 71 Kolonisatie van het Oosten 72 Lübeck 73 Hamburg 75 Lüneburg 76 Rostock 77 Wismar 78 Stralsund 79 Wendische Verbond 80 Pruisische Oostzeesteden en de Duitse Orde 80	
7 Het Deense perspectief	83
De Deense koningen 83 De Keulse Confederatie 84 Margaretha en Erik van Pommeren 86 Oorlog met de Wendische steden 87 De Sonttol 88	

DEEL II HET MARITIEME LANDSCHAP 91

8	Handelswaar en handelsroutes	93
	Land van vissers en handelaren 93 Routes over zee en binnen du- nen 97	
9	De vloot van 1438: Holland bouwt zijn eigen schepen	103
	De Lijst der Schepen 106	
10	Middeleeuwse scheepsbouw en scheepstypen	111
	Bouwtradities 112 Noords-Scandinavische traditie: ‘Vikingsche- pen’ 116 De schepen van de Wendische Oorlog 117 Koggen en kra- ken, crayers en buizen 119 Hulk, balengier, baardze, galei 121	
11	De bouw van baardzen	125
	Baardzen in Hollandse en Zeeuwse stadsrekeningen 127	
12	Zeegevechten en het leven aan boord	131
	Boogschutters, spiesen en bussen 133 Leven aan boord 137	

DEEL III HET VERLOOP VAN DE WENDISCHE OORLOG 139

13	Voorgeschiedenis: Likedelers en de opmaat naar het conflict	141
	Friese politiek van de Hollandse graaf 143 Verdere aanleidingen voor het conflict 146 Eerste kaperijen 148 Lijmpogingen en verdere verwijding 149	
14	De Deventer dagvaart en een Waarschuwingbrief	153
	Verloop van de conferentie in Deventer 156 De Waarschuwingbrief (Wairnbrief) 159	
15	De eerste twee oorlogsjaren, 1438-1439	165
	Brest, 29 mei 1438 167 Pruisische gezanten 169 Een vredesont- werp en nieuwe kaperijen 172 Amsterdamse kaperkapiteins 176 Oorlogsstrategie en tactiek 178 Kapersoproer in Amsterdam 000	
16	De laatste twee oorlogsjaren 1440 en 1441. Vrede in Kopenhagen	185
	Sint-Omaars, februari 1440 185 Ondertussen in Denemarken 186 Een nieuwe stadhouder in Holland 189 De Zoen van Kopenhagen 189 Willem van Lalaing, stadhouder van Holland en Zeeland 193 Vernieu- wing van het Amsterdamse bestuur 196	
17	Nasleep van de oorlog en een coup in Amsterdam	199
	Machtswoord van de stadhouder 201 Een Hoekse coup 204 Her- stel van de orde 209	
18	Zeventig jaar tussen Hanze en hertog	213
	Amsterdam, 31 mei 1494 213	
19	Op zoek naar de Wendische Oorlog	219

20 Epiloog. Sporen van de Hanze in Nederland en de Wendische steden	225
Amsterdam 225 Oost-Nederland 228 Erfgoed van de Hanze in de Wendischesteden 229 Stralsund 231 Rostock 232 Wismar 234 Lübeck 235 Lüneburg 235 Maar van de Wendische Oorlog geen spoor ... 236	
Bronnen en literatuur	238
Archivalia 238 Bronnenedities 238 Literatuur 239	
Bijlagen	243
Bijlage 1 243 Bijlage 2 246 Bijlage 3 247 Bijlage 4 248	
Registers	250
Personen en schepen 250 Plaats- en waternamen 252	